

Sygn. akt II UK 726/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 lutego 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Józef Iwulski (przewodniczący)

SSN Romualda Spyt

SSA Marek Procek (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku G. S.A.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w G.

o wydanie pisemnej interpretacji przepisów w zakresie odprowadzania składek,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 16 lutego 2017 r.,

skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 3 kwietnia 2014 r., sygn. akt III AUa (...),

oddala skargę kasacyjną.

UZASADNIENIE

G. S.A. wniosła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. z dnia 19 października 2011 r., w której odmówiono jej wydania interpretacji dotyczącej podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym i określenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne w Polsce w odniesieniu do pracowników oddelegowanych ze Stanów Zjednoczonych

Ameryki do pracy w Polsce. W uzasadnieniu odwołująca Spółka zarzuciła zaskarżonej decyzji naruszenie art. 4 ust. 1 oraz art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U. z 2007 r. Nr 155, poz. 1095, ze zm.) poprzez błędne przyjęcie, że wnioskodawca nie jest przedsiębiorcą, w rozumieniu tejże ustawy i w konsekwencji nietrafne przyjęcie, że wnioskodawca nie ma uprawnienia do złożenia do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wniosku o wydanie pisemnej interpretacji w zakresie wskazanym we wniosku. Zdaniem odwołującej się Spółki, oddział przedsiębiorcy zagranicznego należy traktować jako przedstawiciela przedsiębiorcy, a tym samym należy uznać, że oddział może wystąpić o interpretację, na podstawie art. 10 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej Według odwołującej się, brak jest podstaw, aby oddział wyłączyć z zakresu pojęcia przedsiębiorcy i tym samym spod reżimu wymienionej wyżej ustawy, skoro prowadzi działalność gospodarczą we własnym imieniu i podlega wpisowi do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego. Skoro zaś, w ocenie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, na odwołującą się Spółce ciążyą obowiązki płatnika w zakresie ubezpieczeń społecznych, z których wypełnieniem wiążą się konsekwencje określone przepisami prawa, to powinna ona mieć możliwość wystąpienia z wnioskiem o wydanie wiążącej interpretacji do właściwego organu, aby zapewnić prawidłowe wykonywanie ciążących na niej zobowiązań.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. w odpowiedzi wniósł o oddalenie odwołania, podnosząc, że zaskarżona decyzja została wydana na podstawie art. 10 ust. 1 i 5 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej w związku z art. 83 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585, ze zm.). Według organu rentowego, oddział przedsiębiorcy zagranicznego nie jest przedsiębiorcą, w rozumieniu art. 4 cytowanej ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, albowiem oddział zagranicznej osoby prawnej, jako wyodrębniona organizacyjnie, samodzielna część działalności gospodarczej wykonywanej przez przedsiębiorcę poza jego siedzibą lub głównym miejscem prowadzenia działalności gospodarczej, korzysta z podmiotowości prawnej przedsiębiorcy zagranicznego, nie prowadząc działalności we własnym imieniu.

Sąd Okręgowy w W., wyrokiem z dnia 11 września 2012 r., zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że zobowiązał Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. do wydania interpretacji w sprawie z wniosku odwołującego o wydanie pisemnej interpretacji dotyczącej podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym i określenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne w Polsce w odniesieniu do pracowników oddelegowanych ze Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej do pracy w Polsce.

Motywuując przedstawione rozstrzygnięcie, Sąd Okręgowy wskazał, iż w dniu 19 września 2011 r. G. S.A. zwróciła się do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G., w trybie art. 10 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, z wnioskiem o wydanie pisemnej interpretacji dotyczącej podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym i określenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne w Polsce w odniesieniu do pracowników oddelegowanych ze Stanów Zjednoczonych Ameryki do pracy w Polsce, w świetle przepisów Umowy o zabezpieczeniu społecznym między Rzeczpospolitą Polską a Stanami Zjednoczonymi Ameryki, podpisanej w W. w dniu 2 kwietnia 2008 r.

W treści tegoż wniosku G. S.A. poinformowała, że jest podmiotem należącym do grupy G., do którego zagraniczne spółki z grupy oddelegowują do pracy osoby fizyczne, będące zatrudnione za granicą, w tym w Stanach Zjednoczonych Ameryki. Znaczną część pracowników stanowią zatem osoby, które, jako pracownicy amerykańskich spółek z grupy G., zostają oddelegowani do pracy na terytorium Polski na rzecz Spółki polskiej na okres nie przekraczający 5 lat. Z uwagi na obowiązującą w grupie G. politykę, pracownicy oddelegowani mogą otrzymywać wynagrodzenie z jednego źródła (wyłącznie od Spółki amerykańskiej) bądź też z dwóch źródeł, czyli spółki macierzystej w USA (wynagrodzenie zasadnicze, premie i inne dodatki) i spółki w kraju oddelegowania (dodatkowe świadczenia związane z oddelegowaniem, np. koszt wynajmu mieszkania w Polsce). Tym samym, zarówno wypłaty wynagrodzenia, jak zapewnianie dodatkowych świadczeń w trakcie oddelegowań pracowników na terytorium Polski, mogą następować równocześnie przez Spółkę polską oraz Spółkę amerykańską bądź wyłącznie Spółkę amerykańską. W trakcie oddelegowań, pracownicy

spełniają warunki określone w art. 6 ust. 2 wyżej wymienionej umowy, podlegają wyłącznie ustawodawstwu Stanów Zjednoczonych odnośnie zabezpieczenia społecznego. Fakt ten potwierdzony zostaje uzyskaniem zaświadczenia (USA/PL 1), o którym mowa w art. 5 ust. 1 Porozumienia administracyjnego w sprawie stosowania Umowy z dnia 23 marca 2009 r., na okresy oddelegowań, nie przekraczające pięciu lat. W tym stanie faktycznym, pojawiły się wątpliwości, czy którakolwiek ze stron, to jest Spółka polska, Spółka amerykańska lub pracownik oddelegowany, jest zobowiązana dla poboru i deklarowania i/lub wpłacania składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, chorobowe, zdrowotne oraz składek na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych w okresie oddelegowania pracownika do pracy w Polsce, w odniesieniu do wypłacanego mu wynagrodzenia.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G., decyzją z dnia 19 października 2011 r., odmówił wydania interpretacji dotyczącej podlegania obowiązkowym, ubezpieczeniom społecznym i określenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne w Polsce w odniesieniu do pracowników oddelegowanych ze Stanów Zjednoczonych Ameryki do pracy w Polsce, z uwagi na fakt, iż oddział zagranicznej osoby prawnej nie posiada podmiotowości (osobowości prawnej) w stosunkach gospodarczych, gdyż nie prowadzi działalności gospodarczej we własnym imieniu, lecz działa na terytorium Polski w imieniu oraz na rzecz podmiotu zagranicznego, nie jest tym samym przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, a zatem nie posiada legitymacji do złożenia wniosku o wydanie interpretacji w trybie art. 10 wskazanej powyżej ustawy.

Sąd Okręgowy, dokonując oceny zgłoszonego odwołania, wskazał, iż zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (dalej określaną, jako u.s.d.g.) przedsiębiorca może złożyć do właściwego organu administracji publicznej lub państwowej jednostki organizacyjnej wniosek o wydanie pisemnej interpretacji co do zakresu i sposobu zastosowania przepisów, z których wynika obowiązek świadczenia przez przedsiębiorcę daniny publicznej oraz składek na ubezpieczenia społeczne lub zdrowotne w jego indywidualnej sprawie. W myśl ustępu 2 powołanego artykułu,

wniosek o wydanie interpretacji może dotyczyć zaistniałego stanu faktycznego lub zdarzeń przyszłych.

Natomiast przedsiębiorcą, w rozumieniu art. 4 ust. 1 u.s.d.g., jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną - wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą.

Zgodnie zaś z art. 86 i nast. u.s.d.g., dla wykonywania działalności gospodarczej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przedsiębiorcy zagraniczni mogą, na zasadzie wzajemności, o ile ratyfikowane umowy międzynarodowe nie stanowią inaczej, tworzyć oddziały z siedzibą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Przedsiębiorca zagraniczny tworzący oddział może wykonywać działalność gospodarczą wyłącznie w zakresie przedmiotu działalności przedsiębiorcy zagranicznego, jest obowiązany ustanowić osobę upoważnioną w oddziale do reprezentowania go i może rozpocząć działalność w ramach oddziału po uzyskaniu wpisu oddziału do rejestru przedsiębiorców. Sąd Okręgowy wskazał przy tym, iż Europejski Trybunał Sprawiedliwości w orzeczeniu z dnia 18 marca 1981 r. (C-139/80, Blankaert & Willems PVBA c/a Luise Trost, Zb. Orz. 1981 r., s. 819) stwierdził, że pojęcie oddziału, agencji lub każdego innego zakładu jest równoznaczne z istnieniem centrum operacyjnego, które manifestuje się w sposób trwały na zewnątrz, jako przedłużenie przedsiębiorstwa macierzystego, ma dyрекcję i jest materialnie wyposażone tak, aby istniała możliwość negocjowania spraw z osobami trzecimi w taki sposób, aby ci ostatni wiedząc, że zostanie nawiązany ewentualny stosunek prawny z przedsiębiorstwem macierzystym z siedzibą za granicą, byli zwolnieni z konieczności bezpośredniego zwrócenia się do niego i mogli prowadzić interesy z centrum operacyjnym, które stanowi jego przedłużenie.

Wszelkie działania dokonane przez oddział przedsiębiorcy zagranicznego oraz wobec tego oddziału odnoszą bezpośrednio skutek prawny w stosunku do przedsiębiorcy zagranicznego. Adresatem decyzji administracyjnych, w których – zgodnie z zapisami w Krajowym Rejestrze Sądowym i stosownie do normy art. 90 ust. 1 u.s.d.g. – oznaczenie przedsiębiorcy zagranicznego musi zawierać jego oryginalną nazwę z dodaniem wyrazów „”, jest bezpośrednio sam przedsiębiorca

zagraniczny. Zatem to przedsiębiorca zagraniczny staje się podmiotem praw i obowiązków wynikających z decyzji i to on, poprzez swój oddział, uczestniczy w postępowaniu administracyjnym jako strona. Według Sądu pierwszej instancji, kierowanie decyzji do oddziału w Polsce przedsiębiorcy zagranicznego, zamiast do samego tego przedsiębiorcy, nie prowadzi do uznania, że decyzja ta skierowana została do osoby nie będącej stroną w sprawie (podobny pogląd wyraził Wojewódzki Sąd Administracyjny w Opolu w wyroku z dnia 16 stycznia 2008 r., I SA/Op 189/07).

Mając na uwadze przytoczone powyżej okoliczności, Sąd Okręgowy uznał, że brak jest podstaw do pozbawienia oddziału działającego na rzecz przedsiębiorcy zagranicznego uprawnienia do złożenia wniosku o wydanie pisemnej interpretacji w trybie art. 10 u.s.d.g. dotyczącej określenia zakresu i sposobu zastosowania przepisów, z których wynika obowiązek świadczenia przez przedsiębiorcę zagranicznego składek na ubezpieczenia społeczne lub zdrowotne w jego indywidualnej sprawie.

W apelacji od przedstawionego wyroku Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o jego zmianę i oddalenie odwołania ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w W.

Apelacja oparta została na zarzucie naruszenia art. 4 oraz art. 16 ust. 1 i 5 u.s.d.g. poprzez przyjęcie, iż oddział działający na rzecz przedsiębiorcy zagranicznego ma uprawnienie do złożenia wniosku o wydanie interpretacji w trybie art. 10 ej u.s.d.g. oraz na zarzucie naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. z uwagi na błędną ocenę stanu faktycznego i wyprowadzenie wniosków wątpliwych z punktu widzenia logiki i doświadczenia życiowego.

Zdaniem apelującego, ustawa o swobodzie działalności gospodarczej przyznaje prawo uzyskania pisemnej interpretacji wyłącznie przedsiębiorcy, zaś oddział przedsiębiorcy zagranicznego nie jest przedsiębiorcą, w rozumieniu art. 4 u.s.d.g. Interpretacje wydawane są tym podmiotom zagranicznym, które na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej zarejestrowały swoje „spółki - córki”, jako odrębne spółki.

Skarżący zauważył także, iż przyjmując interpretację Sądu Okręgowego, że

oddział przedsiębiorcy zagranicznego stanowi „przedłużenie przedsiębiorstwa macierzystego”, ewentualna decyzja interpretacyjna wydana odwołującemu oddziaływałyby na prawa i obowiązki z zakresu ubezpieczeń społecznych „spółki matki”, a być może nawet na sferę praw i obowiązków innych oddziałów tego przedsiębiorcy zagranicznego.

Na gruncie przepisów ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oddział przedsiębiorcy zagranicznego posiada status płatnika składek na ubezpieczenia społeczne i zajmuje autonomiczną pozycję względem spółki macierzystej. Oddział może zatem występować do właściwej terytorialnie jednostki organizacyjnej Zakładu z zapytaniem na zasadach ogólnych regulowanych przepisami Kodeksu postępowania administracyjnego.

W odpowiedzi na apelację odwołujący wniósł o jej oddalenie argumentując, iż oddział przedsiębiorcy zagranicznego należy traktować jako przedstawiciela tego przedsiębiorcy na terytorium RP, zaś wpis oddziału przedsiębiorcy zagranicznego do rejestru przedsiębiorców należy traktować jako wpis samego przedsiębiorcy zagranicznego. Oddział korzysta z osobowości prawnej przedsiębiorcy zagranicznego przy podejmowaniu działań prawnych związanych z wykonywaną przez niego działalnością, wszelkie działania dokonane przez oddział oraz wobec tego oddziału odnoszą bezpośrednio skutek prawny w stosunku do przedsiębiorcy zagranicznego.

Odwołujący podkreślił, iż na wezwanie Sądu Okręgowego, w dniu 4 czerwca 2012 r., spółka macierzysta przystąpiła do sprawy w charakterze powoda na podstawie art. 196 § 1 k.p.c.

Wyrokiem z dnia 3 kwietnia 2014 r. Sąd Apelacyjny oddalił apelację i zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. na rzecz G. S.A. kwotę 120 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Rozpoznając apelację organu rentowego, Sąd drugiej instancji, w trybie art. 382 k.p.c., uzupełnił materiał dowodowy o oświadczenie G. skrzynka pocztowa 861 S. o założeniu oddziału w Polsce, zgodnie z ustawą o działalności gospodarczej z 19 listopada 1999 r., ze wskazaniem siedziby oddziału przy ul. E. w W. i zapewnieniu o prowadzeniu przez biuro przedstawicielskie działalności zgodnie z prawem Rzeczypospolitej Polskiej.

Odnosząc się do zarzutów apelacji, Sąd drugiej instancji wskazał, iż zgodnie z art. 36 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym, oddział zagranicznego przedsiębiorcy wpisuje się do rejestru przedsiębiorców. Jednak nie wszystkie podmioty znajdujące się w tym rejestrze posiadają status przedsiębiorcy, w rozumieniu art. 4 u.s.d.g., tzn. wykonują działalność gospodarczą we własnym imieniu. Oddział przedsiębiorcy zagranicznego, działając na terenie RP, nie posiada oddzielnej do przedsiębiorcy zagranicznego zdolności prawnej, a zatem nie może wykonywać działalności gospodarczej w imieniu własnym. Oddział przedsiębiorcy zagranicznego jest wyodrębnioną i samodzielną organizacyjnie komórką części działalności gospodarczej przedsiębiorcy zagranicznego, która jest wykonywana przez tego przedsiębiorcę poza jego siedzibą lub głównym miejscem wykonywania działalności. Wpis oddziału przedsiębiorcy zagranicznego do KRS należy traktować jak wpis samego przedsiębiorcy zagranicznego, natomiast wszelkie działania dokonane przez Oddział przedsiębiorcy zagranicznego oraz wobec tego Oddziału odnoszą bezpośrednio skutek prawny w stosunku do przedsiębiorcy zagranicznego. Wpis do rejestru sądowego wskazuje dane tego przedsiębiorcy zagranicznego w Dziale 1 Rubryka 1 - dane podmiotu. Oddział przedsiębiorcy zagranicznego należy traktować jako przedstawiciela przedsiębiorcy na terenie RP.

Sąd drugiej instancji zauważył, przy tym, iż wniosek z dnia 14 września 2011 r. o wydanie interpretacji, w trybie art. 10 u.s.d.g., został podpisany przez menadżera Działu Kadr i Płac G. S.A. A. B. Osoba ta do 31 sierpnia 2012 r. była pełnomocnikiem G. INC, spółki amerykańskiej do podejmowania czynności w imieniu przedsiębiorcy zagranicznego w Polsce:

1. podjęcie rozmów, negocjacji lub zawarcia transakcji oraz podpisanie ofert i zawarcie umów lub porozumień w imieniu G., związanych z lub wynikających ze spraw pracowniczych;
2. generalnie do działania jako pełnomocnik lub przedstawiciel z pełnym umocowaniem i pełnomocnictwem do dokonania wszystkich czynności, których dokonanie jest wymagane lub konieczne albo których dokonanie rzeczony pełnomocnik uważa, jego zdaniem, za celowe w związku z uprawnieniami mu przyznanymi w związku z danymi czynnościami.

W świetle przedstawionych okoliczności, bezsporne jest – w ocenie Sądu

Apelacyjnego - iż odwołujący, składając wniosek o interpretację, działał w imieniu przedsiębiorcy zagranicznego prowadzącego działalność gospodarczą na terenie RP. Sąd pierwszej instancji przyjął zatem trafnie, iż spełnione zostały warunki z art. 10 w związku z art. 4 u.s.d.g.

Skargę kasacyjną od przedstawionego wyroku wywiódł Zakład Ubezpieczeń Społecznych, zaskarżając wyrok w całości i opierając ją na stepujących podstawach:

- naruszenia art. 10 ust. 1 w związku z art. 4 ust. 1 u.s.d.g. poprzez błędną wykładnię w postaci uznania przez Sąd Apelacyjny, iż pozwany ma obowiązek dokonać rozstrzygnięcia w drodze pisemnej interpretacji, podczas gdy przyjęcie, iż oddział przedsiębiorcy zagranicznego działa w imieniu i na rzecz przedsiębiorcy zagranicznego mogłoby w ocenie skarżącego skutkować tym, iż ewentualna decyzja merytoryczna interpretacyjna Zakładu wydana G. S.A. oddziaływałaby na prawa i obowiązki z zakresu ubezpieczeń społecznych „spółki matki”, a być może nawet na sferę praw i obowiązków innych oddziałów tego samego przedsiębiorcy zagranicznego - podczas gdy wskazane przepisy nie dają prawnej możliwości wydania przez organ pisemnej interpretacji w tym zakresie i przedmiocie,

- naruszenia art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. poprzez bezpodstawne przyjęcie, że w sprawie zachodzą podstawy i powody do zmiany zaskarżonej decyzji.

Wskazując na powyższe zarzuty, skarżący wniósł o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego i przekazanie sprawy do ponownego jej rozpoznania, ewentualnie zmianę zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego i rozstrzygnięcie co do istoty sprawy oraz zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Motywuując swoje zarzuty, skarżący organ rentowy podniósł, że przepis art. 10 ust. 1 u.s.d.g. wskazuje, iż wniosek o wydanie interpretacji może złożyć jedynie przedsiębiorca. Wydanie decyzji interpretacyjnej uzależnione jest więc od posiadania przez wnioskodawcę przymiotu przedsiębiorcy określonego przepisem art. 4 u.s.d.g., który stanowi, iż przedsiębiorcą jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną - wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą. Za przedsiębiorców uznaje się także wspólników spółki cywilnej w

zakresie wykonywanej przez nich działalności gospodarczej. Podjęcie działalności gospodarczej przez te podmioty może nastąpić, zgodnie z art. 14 u.s.d.g., najwcześniej w dniu złożenia wniosku o wpis do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej albo po uzyskaniu wpisu do rejestru przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym. Wobec brzmienia zacytowanych powyżej przepisów, dla uznania podmiotu za przedsiębiorcę, w rozumieniu ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, elementem koniecznym jest wykonywanie przez ten podmiot działalności gospodarczej na terenie Rzeczypospolitej Polskiej.

W tym kontekście – według skarżącego - podkreślić trzeba, że z określonej w art. 6 k.p.a., zasady legalności wynika, że organ może wydać decyzję będąc do tego umocowany obowiązującymi przepisami prawa. Żaden zaś przepis nie przyznaje kompetencji do wydania interpretacji podmiotowi, który nie prowadzi w swoim imieniu działalności gospodarczej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Brak jest przy tym jakiegokolwiek przepisu, który stanowiłby podstawę prawną do wydania przez Organ administracji publicznej pisemnej interpretacji podmiotowi, który przez Sąd Apelacyjny potraktowany został jako przedstawiciel przedsiębiorcy zagranicznego na terenie Rzeczypospolitej Polskiej. Organ administracji nie jest uprawniony do rozciągania prawa do wydania interpretacji na podmioty inne, niż te, których status przedsiębiorcy nie wynika wprost z zapisów w odpowiednim rejestrze prowadzonym przez organy rejestracyjne.

W ocenie skarżącego, za niekonsekwentne uznać należy postępowanie Sądu Okręgowego w W. oraz Sądu Apelacyjnego polegające na, z jednej strony uznaniu oddziału przedsiębiorcy zagranicznego za podmiot posiadający legitymację czynną do wystąpienia z wnioskiem o wydanie pisemnej interpretacji, z drugiej zaś na wezwaniu spółki macierzystej do przystąpienia do sprawy w charakterze powoda na podstawie art. 196 § 1 k.p.c. Skoro - w ocenie tych Sądów - wpis oddziału przedsiębiorcy zagranicznego do KRS należy traktować, jak wpis samego przedsiębiorcy zagranicznego, to oddział ten, przy takim założeniu, winien być również legitymowany czynnie także do występowania w sprawie po stronie powodowej. Skarżący zauważa przy tym, iż zaprezentowany przez Sąd Apelacyjny w W. pogląd, w myśl którego de facto wpis oddziału przedsiębiorcy zagranicznego do KRS należy traktować, jak wpis samego przedsiębiorcy zagranicznego,

wywodzony jest z orzecznictwa Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości (aktualnie TSUE), brak zaś uzasadnienia prawnego do zrównywania sytuacji przedsiębiorców europejskich z przedsiębiorcami zagranicznymi spoza Unii Europejskiej. Na powyższe wskazuje także fakt, iż o ile przepisy ustawy o swobodzie działalności gospodarczej wskazują na możliwość zrównania praw przedsiębiorców polskich z przedsiębiorcami z Państw - Stron Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA), o tyle w odniesieniu do osób zagranicznych powyższe zostało uzależnione od spełnienia wymogu wzajemności względem przedsiębiorców polskich. Okoliczność ta nie podlegała w ogóle badaniu przez Sąd Apelacyjny w W. co wpłynęło na automatyczne zrównanie sytuacji wnioskodawcy z sytuacją polskich przedsiębiorców.

W świetle przedstawionych okoliczności, skarżący podtrzymał swoje stanowisko, zgodnie z którym interpretacje wydawane są tym podmiotom zagranicznym, które na terytorium RP zarejestrowały swoje „spółki-córki” jako odrębne spółki. Do podmiotu zagranicznego należy bowiem wybór, czy zamierza podjąć działalność gospodarczą w Polsce na zasadzie przedstawicielstw bądź oddziałów, czy też poprzez utworzenie odrębnej spółki (nie będącej oddziałem) posiadającej w naszym kraju swoją statutową siedzibę.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie ma uzasadnionych podstaw.

Zgodnie z treścią art. 10 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (w brzmieniu nadanym mu przez art. 1 pkt 2 ustawy z dnia 10 lipca 2008 r. o zmianie ustawy o swobodzie działalności gospodarczej oraz o zmianie niektórych innych ustaw; Dz. U. Nr 141, poz. 888), przedsiębiorca może złożyć do właściwego organu administracji publicznej lub państwowej jednostki organizacyjnej wniosek o wydanie pisemnej interpretacji co do zakresu i sposobu zastosowania przepisów, z których wynika obowiązek świadczenia przez przedsiębiorcę daniny publicznej oraz składek na ubezpieczenia społeczne lub zdrowotne, w jego indywidualnej sprawie. Wniosek o wydanie interpretacji może dotyczyć zaistniałego stanu faktycznego lub zdarzeń przyszłych.

Definicję przedsiębiorcy określa z kolei treść ust. 1 art. 4 u.s.d.g., zgodnie z którym przedsiębiorcą w rozumieniu ustawy jest osoba fizyczna, osoba prawna i

jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną - wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą.

Spór w niniejszym postępowaniu ogniskował się wokół zagadnienia, czy przedsiębiorca zagraniczny działający w Rzeczypospolitej Polskiej przez swój oddział posiada legitymację do wystąpienia do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z wnioskiem o wydanie pisemnej interpretacji co do zakresu i sposobu zastosowania przepisów.

Podejmując polemikę z organem rentowym, w pierwszym rzędzie wskazać należy, że celem wprowadzenia omawianej regulacji, przyznającej przedsiębiorcom prawo do zwrócenia się z wnioskiem o interpretację przepisu, było zagwarantowanie przedsiębiorcom pewności i przewidywalności ich sytuacji prawnej w zakresie przepisów, które są niejasne lub szczególnie skomplikowane. Wykładnia celowościowa tego przepisu prowadzi do wniosku, że przedsiębiorca w każdej sytuacji, kiedy przepisy prawne nakładające na niego obowiązek świadczenia daniny publicznej budzą wątpliwości, ma prawo wystąpić o taką interpretację.

Podkreślić zatem trzeba, iż zasady prowadzenia w Polsce działalności przez przedsiębiorców zagranicznych określa ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej, zaś status cywilno-prawny oddziału zagranicznej osoby prawnej w Polsce normuje przepis art. 85 powołanej ustawy. Zgodnie z wymienionym przepisem, dla wykonywania działalności gospodarczej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przedsiębiorcy zagraniczni mogą, na zasadzie wzajemności, o ile ratyfikowane umowy międzynarodowe nie stanowią inaczej, tworzyć oddziały z siedzibą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Zgodnie zaś z art. 5 pkt 4 u.s.d.g., oddział stanowi wyodrębnioną i samodzielną organizacyjnie część działalności gospodarczej, wykonywaną przez przedsiębiorcę poza siedzibą przedsiębiorcy lub głównym miejscem wykonywania działalności. Oddział może wykonywać działalność gospodarczą wyłącznie w zakresie przedmiotu działalności przedsiębiorcy zagranicznego. W dotychczasowym orzecznictwie i w doktrynie nie budził wątpliwości pogląd, zgodnie z którym oddziałowi przedsiębiorcy zagranicznego nie przysługuje ani osobowość prawna ani też zdolność prawna, a

co za tym idzie, zgodnie z art. 64 k.p.c., pozbawiony jest on zdolności sądowej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 27 października 2010 r., V CSK 96/10; z dnia 9 maja 2007 r., II CSK 25/07; M. Szydło, Swoboda działalności gospodarczej, Warszawa 2005, s. 160-163).

W świetle powyższego, należy wskazać, że o oddziale przedsiębiorcy można mówić wyłącznie wówczas, gdy przedsiębiorca (krajowy lub zagraniczny), poza swoją siedzibą lub głównym miejscem wykonywania działalności, posiada samodzielny i wyodrębniony organizacyjnie ośrodek, w ramach którego dokonywane są czynności związane z prowadzoną przez przedsiębiorcę działalnością gospodarczą, przez osobę posiadającą uprawnienie do samodzielnej realizacji tych samych interesów, które dokonywane są w centralnym miejscu działalności przedsiębiorcy. Należy przy tym pamiętać, że status przedsiębiorcy posiada wyłącznie ten podmiot, który utworzył oddział na użytek prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej. Działalność prowadzona przez oddział ma w zasadzie charakter zależny i powoduje bezpośrednie powstawanie praw i obowiązków po stronie przedsiębiorcy.

W przedmiotowej zaś sprawie nie powinno budzić żadnych wątpliwości, że z wnioskiem o interpretację wystąpił przedsiębiorca zagraniczny, gdyż oddział nie może funkcjonować we własnym imieniu, lecz korzystając z podmiotowości prawnej przedsiębiorcy zagranicznego, działa bowiem w jego sferze prawnej (por. M. Szydło, Charakter prawny oddziałów przedsiębiorstw zagranicznych, PPG 2004 nr 12).

Konkludując przedstawiony wywód, trzeba stwierdzić, iż przedsiębiorca zagraniczny, który dla wykonywania działalności gospodarczej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej utworzył (na zasadzie wzajemności, o ile ratyfikowane umowy międzynarodowe nie stanowią inaczej) oddział z siedzibą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, może złożyć w zakładzie Ubezpieczeń Społecznych, opisany treścią art. 10 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej, wniosek o interpretację przepisów.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy uznał, iż skarga kasacyjna nie ma uzasadnionych podstaw i na mocy art. 398¹⁴ k.p.c. orzekł o jej oddaleniu.

r.g.